

Zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí u osobních vozidel

hybridní workshop pro zástupce obcí

pondělí 22. května 2023 / 13.00 — 16.00

Akademie věd ČR, Národní 3, Praha 1 / sál 108 (1. patro) a on-line

Program:

-
13.00—13.15	Úvod ke kampani – Negativní vlivy emisí osobních vozidel na kvalitu ovzduší
Dr.iur. Rita Simon, LL.M., B.A. (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.), Michal Fleischhans (ASEM)
13.15—13.35	Snižování emisí z dopravy péčí o vozidlo a rozumným stylem a rychlostí jízdy
prof. Michal Vojtíšek, M.S., Ph.D. (ČVUT Praha)
13.35—13:50	Typové schválení vozidla a emise z perspektivy kvality ovzduší / nízkoemisní zóny
JUDr. Jiří Vodička Ph.D. (MU Brno)

Ucelené informace o stavu technických prohlídek a měření emisí vozů v České republice nejsou snadno dostupné. A v kontextu s dopady osobní automobilové dopravy na životní prostředí a zejména na naše zdraví jsou tyto informace zásadní.

Chceme informovat a motivovat především obyvatele měst a těch, kteří do města dojíždí, aby svá vozidla používali uvědoměle, udržovali je v dobrém technickém stavu a přispěli tak ke snížení škodlivých emisí.

Proto jsme pro vás připravili projekt č. 3201400125 „Zdravé auto – Zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí u osobních vozidel“. Projekt probíhá mezi 1.9. – 28.2.2023 s podporou Norských fondů a Státního fondu životního prostředí ČR (z programu „Životní prostředí, ekosystémy a změna klimatu“ podporovaného z Finančního mechanismu Norska 2014 – 2021, v rámci Výzvy č. SGS-4 REINE).

PARTNEŘI PROJEKTU

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

STĀTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Společně pro zelenou Evropu
Podpořeno Norskem prostřednictvím
Norských fondů.

LIDÉ ZA PROJEKTEM

prof. Michal Vojtíšek, M.S., Ph.D. – pedagog a výzkumný pracovník, Fakulta
strojnĀ ČVUT, člen správní rady ASEM

MUDr. Irena Opletalová – lékařka a výzkumná pracovnice, Lékařská fakulta
MU, Fakultní nemocnice Brno, členka správní rady ASEM

Dr. Rita Simon, LL.M., B.A. – výzkumná pracovnice, Ůstav státu a práva
Akademie věd ČR

Ing. Petr Novák – sw architekt a datový analytik, člen správní rady ASEM

Libor Fleischhans – lektor a školitel diagnostiky vozidel, zakladatel ASEM

Mgr. Jan Dupák, právník Transparency International

Ing. Tereza Libichová, komunikace PR

Michal Fleischhans – ředitel ASEM

22.5.2023

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické
právo a udržitelnost

Negativní vlivy emisí osobních vozidel na kvalitu ovzduší

Dr. iur Rita Simon, LL.M
Ústav státu a práva AV ČR –
Centrum pro klimatické právo
a udržitelnost

Modal split dopravy (podíl dopravních výkonů) v Evropě, 2017, 2021

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

Modal split of inland passenger transport, 2017

(% share in passenger-kilometres)

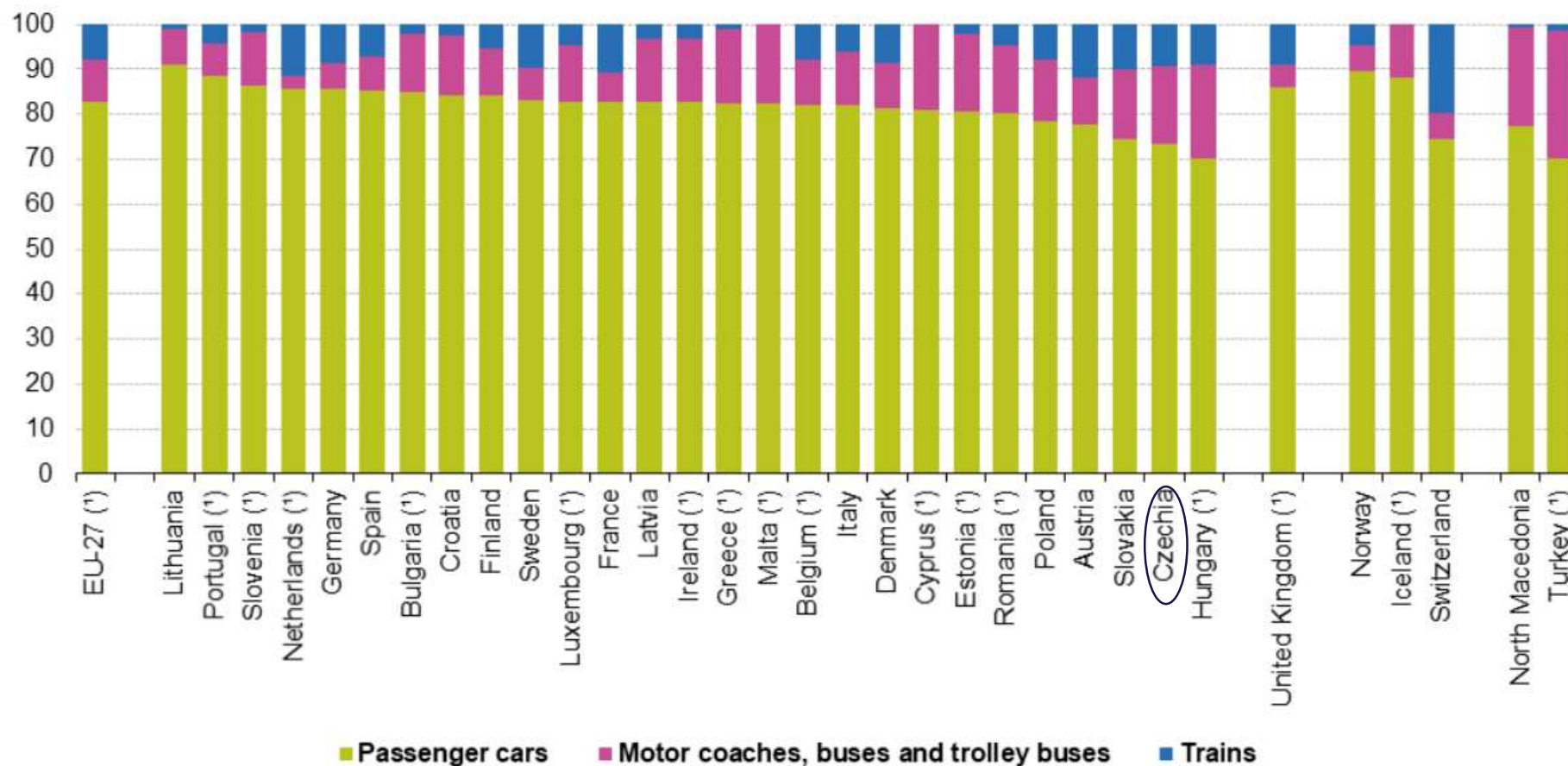

Figure 2. Growth in car ownership in Europe, 2005-2015

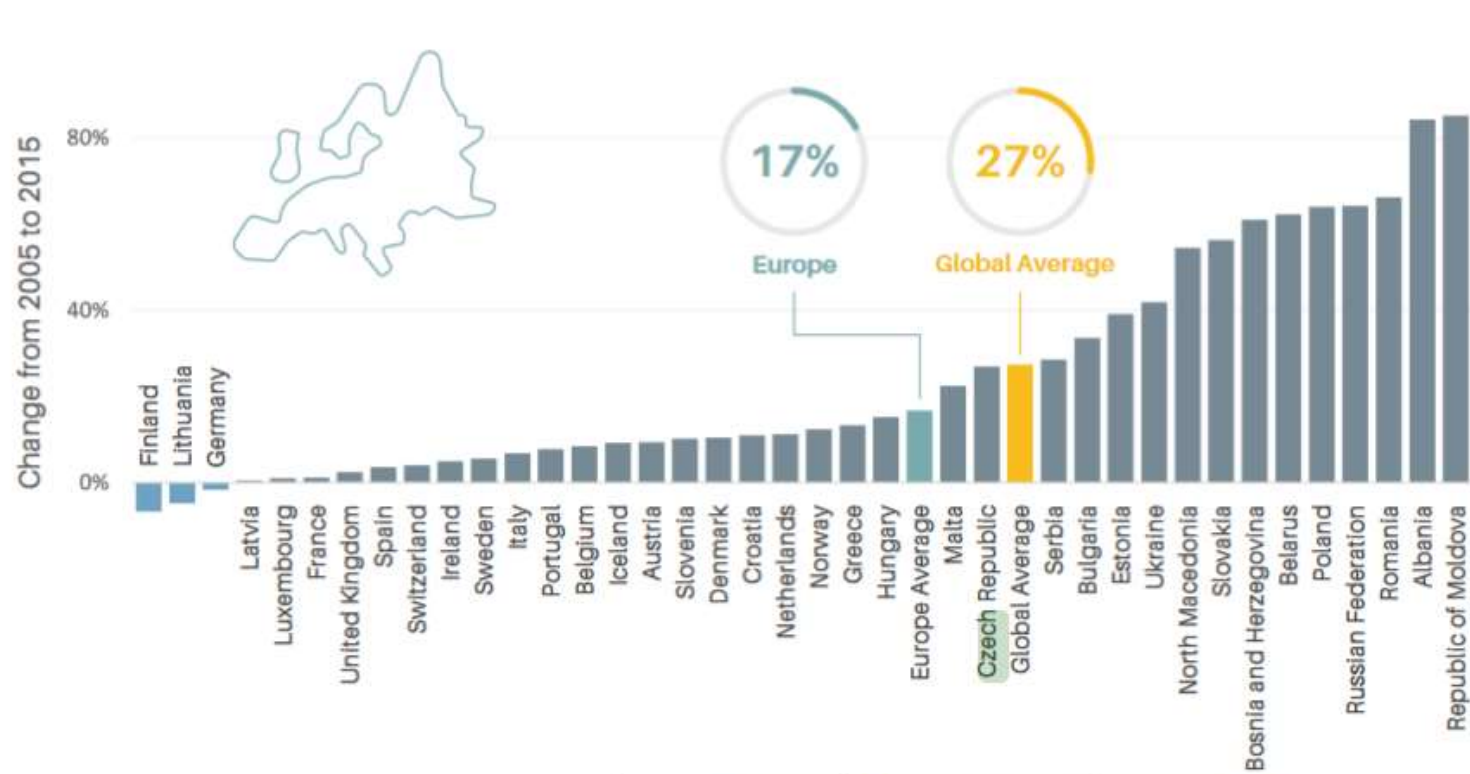
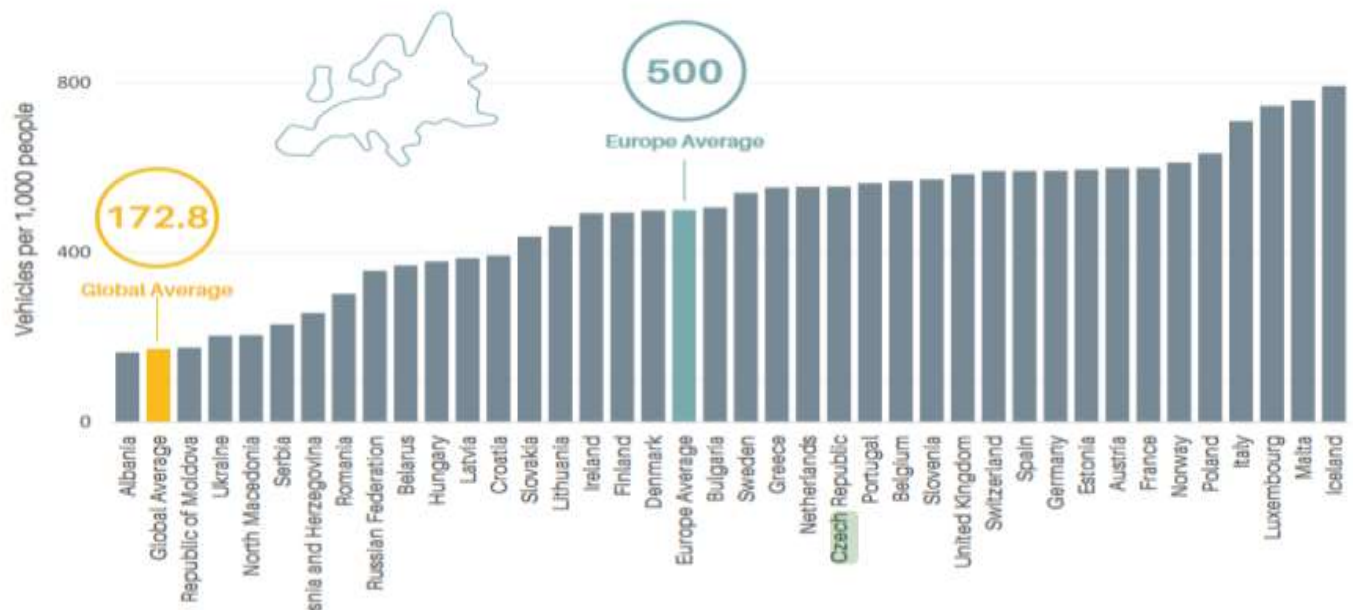

Figure 1. Car ownership rates per 1000 people in Europe, 2015

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

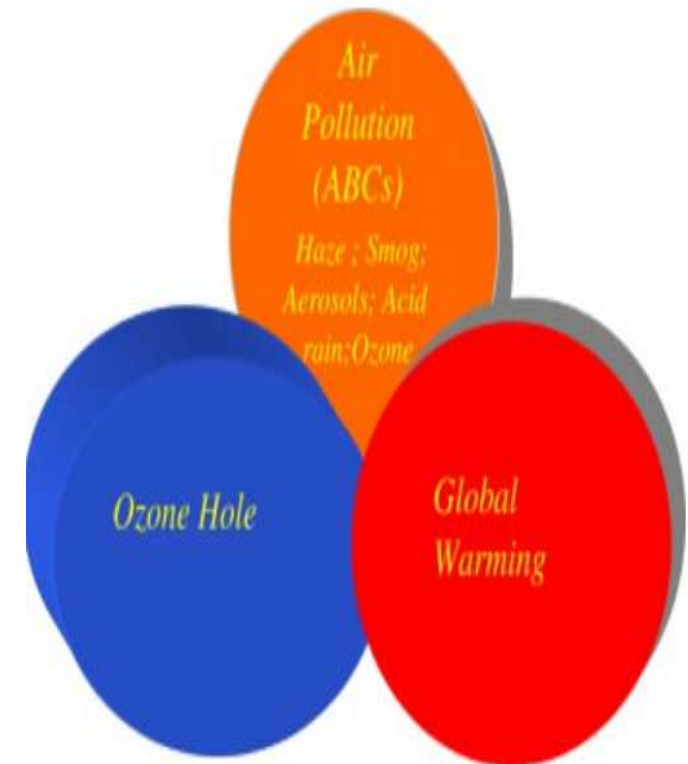
Složení výfukových plynů

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

Antropogenní znečišťující látky:

Emise výfukových plynů	Silniční doprava produkuje	Sníženy 2020 – 2029 (referenční rok 2005)	Od 2030
SO ₂ (oxidy síry)		45%	66 %
NO _x (oxidy dusíku)	38%	35%	64%
NM VOC (nemethanových těkavých organických sloučenin)		18 %	50%
NH ₃ (amoniak)		7 %	22 %
PM _{2,5} (pevné částice - jemných částic)	9%	17%	60%

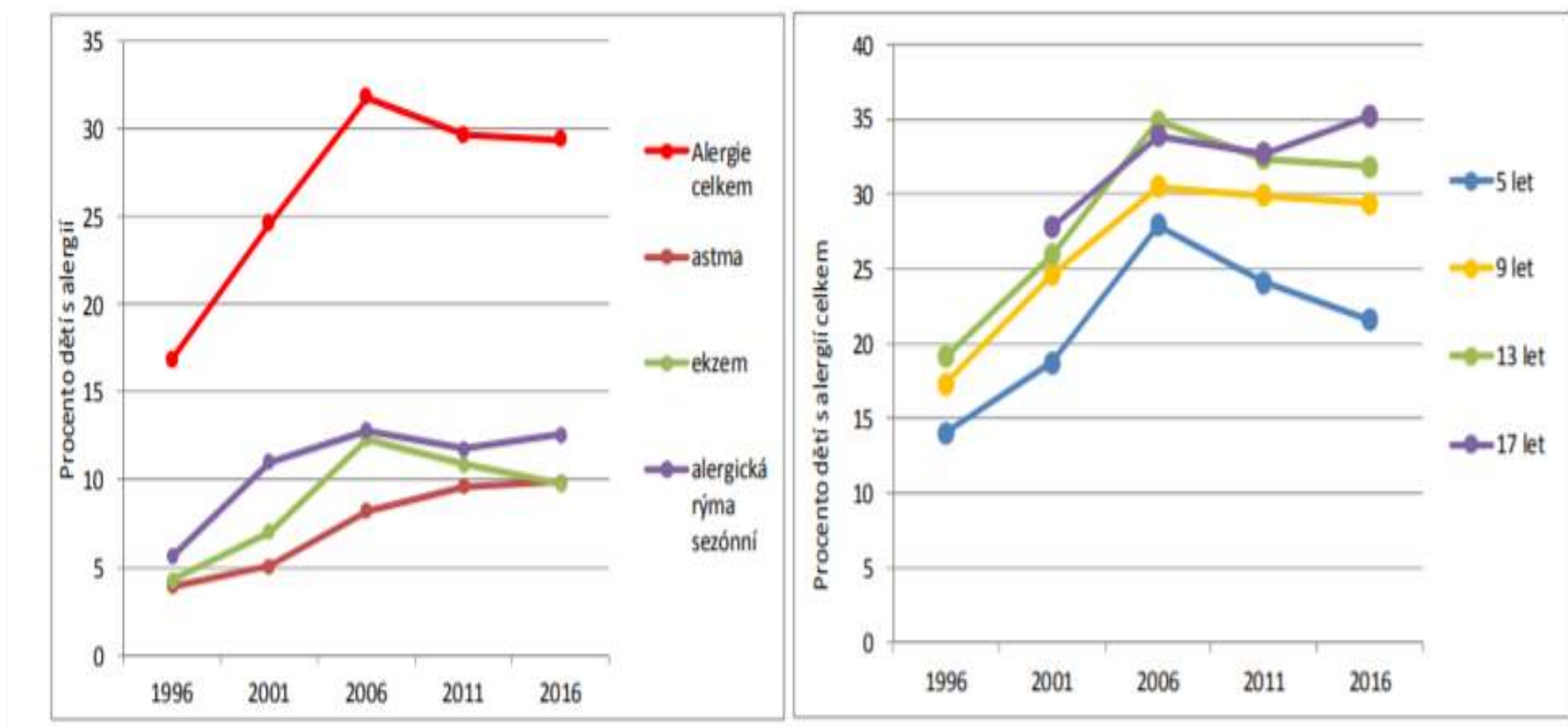
[Download : Download full-size image](#)

Negativní vlivy emisí osobních vozidel na lidské zdraví

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

NO_x: snižuje plicní funkce a zvyšuje u dětí riziko respiračních onemocnění
PM_(10, 2,5): dráždí dýchací cesty, omezuje obranné mechanismy, karcinogen

Obrázek 1: Procento dětí s alergií v ČR, zdroj: Státní zdravotní ústav ČR, szu.cz

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické
právo a udržitelnost

Právní předpisy zlepšování ovzduší

Předpisy:

1. Mezinárodní
2. Evropské
3. Národní

Mezinárodní úroveň:

- Úmluva Evropské hospodářské komise Organizace spojených národů o dálkovém znečišťování ovzduší překračujícím hranice států (UNECE Convention on Long-range Transboundary Air Pollution, 1979, **Ženeva**)

8 Protokolů:

- Protokol o omezování acidifikace, eutrofizace a přízemního ozónu (**Göteborgský protokol**), který přináší nový přístup „více znečišťujících látek – více efektů“. Göteborgský protokol se původně týkal čtyř znečišťujících látek (nebo jejich skupin) – SO₂, NO_x, VOC a NH₃,
- Protokol o těžkých kovech se týká kadmia (Cd), olova (Pb) a rtuti (Hg)
- Protokol o persistentních organických polutantech (POPs)
- **Protokol o dalším snížení emisí síry** etc.

Regulace ovzduší na evropské úrovni

Kvalitativní standardy

- Směrnice Evropského parlamentu a rady č. **2008/50/ES**, o kvalitě venkovního ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu
- **Žaloba pro porušení povinnosti podle článku 258 SFEU**
- **ESD konstatuje nesoulad se směrnicí**

Emisní stropy

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady **(EU) 2016/2284**, o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší
- **Evropská komise může pouze prošetřit potřebu dalších národních opatření**
- **navrhnout evropské legislativní změny, Clean Air Forum**

Sektorové normy

- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/631**, kterým se stanoví výkonnostní normy pro emise CO2 pro nové osobní automobily a pro nová lehká užitková vozidla (**jen nové vozy**)
- **Výrobce platí poplatek za překročení emisí**
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/858 o schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel
- **Evropská komise může provádět kontrolu a uložit správní sankce**

Národní úroveň s ohledem k dopravě – Česká republika

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické
právo a udržitelnost

- Zákon 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší
- Zákon 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (nově budovaného nebo rekonstruovaného znečišťování zdrojů)

Sektor doprava a ovzduší:

- **Zákon 56/2001 Sb. o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích** (emisní standardy vozidel a očekávání na **Technicky způsobilé silniční vozidlo k provozu** - Vlastník silničního vozidla je povinen zabezpečit vozidlo takovým způsobem, aby neohrožovalo nebo nepoškozovalo životní prostředí)

Centrální státní orgán které zajišťuje oblast ochrany ovzduší je MŽP s krajským úřady a ČIŽP

- **Stanovuje a provozuje síť emisního monitoringu**
- **Obec** muže regulovat znečištění ovzduší silniční dopravy na svém území
 - muže stanovit nízko-emisní zónu
 - muže vydat nařízením regulační řád při smogových situacích
- **MD schvaluje motorových vozidel a poskytne dozor nad automobilovým trhem**
 - **Policie České republiky** kontroluje technický stav vozidel v provozu (zákon 361/2000 Sb.)

Národní strategie, které ovlivňují dopravu

- Politika ochrany klimatu v České republice
- Státní energetická koncepce ČR, Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů
- **Dopravní politika ČR pro období 2021-2027 s výhledem do roku 2050**
- **Národní akční plán čisté mobility**
- Memorandum o budoucnosti automobilového průmyslu“ a „Akční plán budoucnosti automobilového průmyslu“
- Zásady urbánní politiky
- Akční plán rozvoje inteligentních dopravních systémů (ITS) v ČR do roku 2020
- **Národní program snižování emisí České republiky**

Realita kvality ovzduší - nedostačující Evropské standardy

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické
právo a udržitelnost

- ↔ Stávající Směrnice EU 2008/50/ES o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu **neodpovídá doporučením Světové zdravotnické organizace (WHO)**
- ↔ Skandál Dieseldate zdůraznil, že emise z novějších dieselových vozidel v dopravě je 10-100x vyšší než měla, kvůli software-tuningu (SDEU C-128/20, C-134/20, C-145/20 a C-100/21)

Látka	Aktuální roční limity dle EU	Doporučení WHO 2021	Plány EU
NO _x	40 µg/m ³	10 µg/m ³	20 µg/m ³
PM _{2,5}	25 µg/m ³	5 µg/m ³	10 µg/m ³
PM ₁₀	40 µg/m ³	15 µg/m ³	20 µg/m ³

Procedure 2022/0347/COD

COM (2022) 542: Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on ambient air quality and cleaner air for Europe (recast)

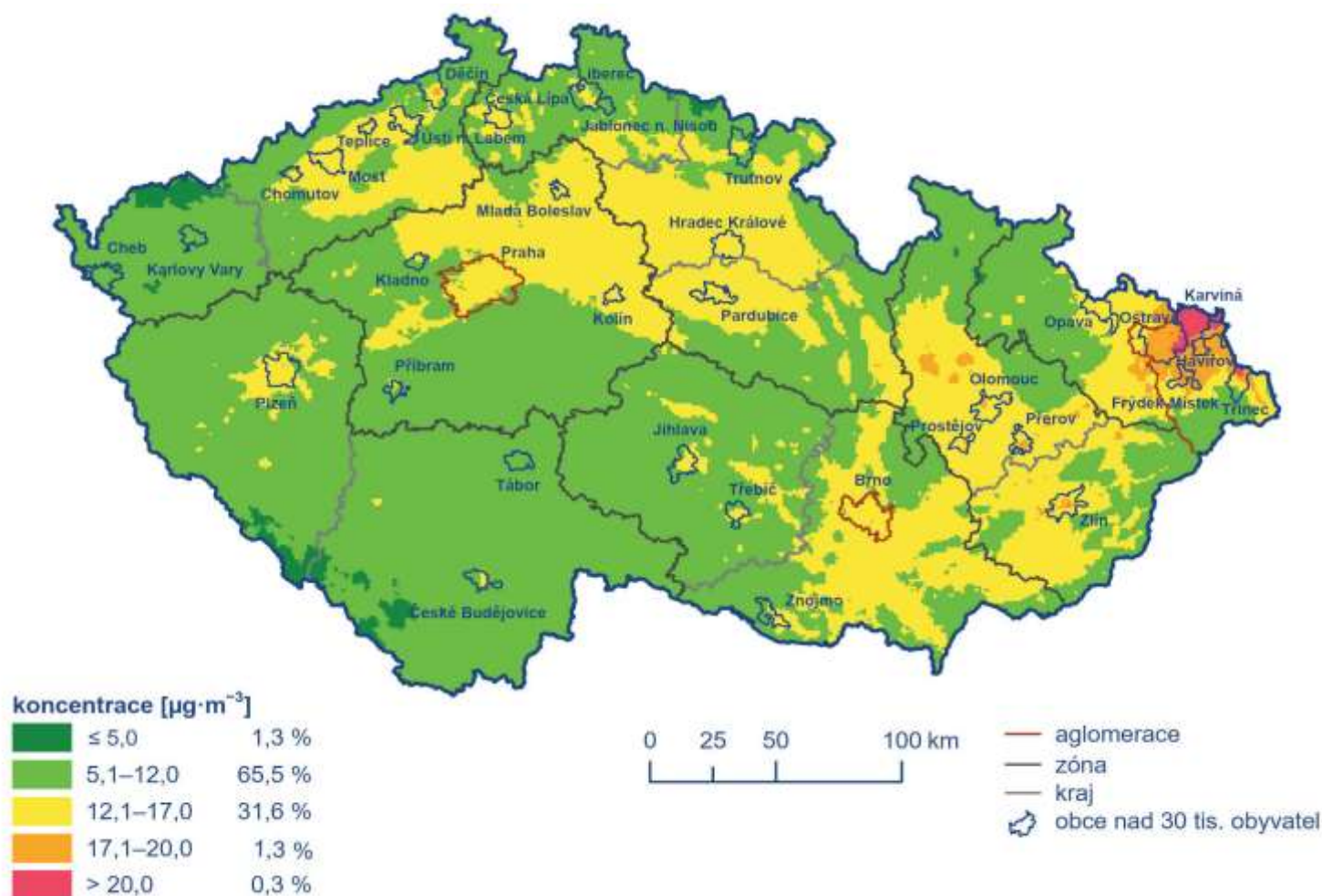
 Ongoing

Type: Ordinary legislative procedure (COD)

Realita kvality ovzduší - Roční průměrné koncentrace PM2,5 měřené na stanicích imisního monitoringu

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

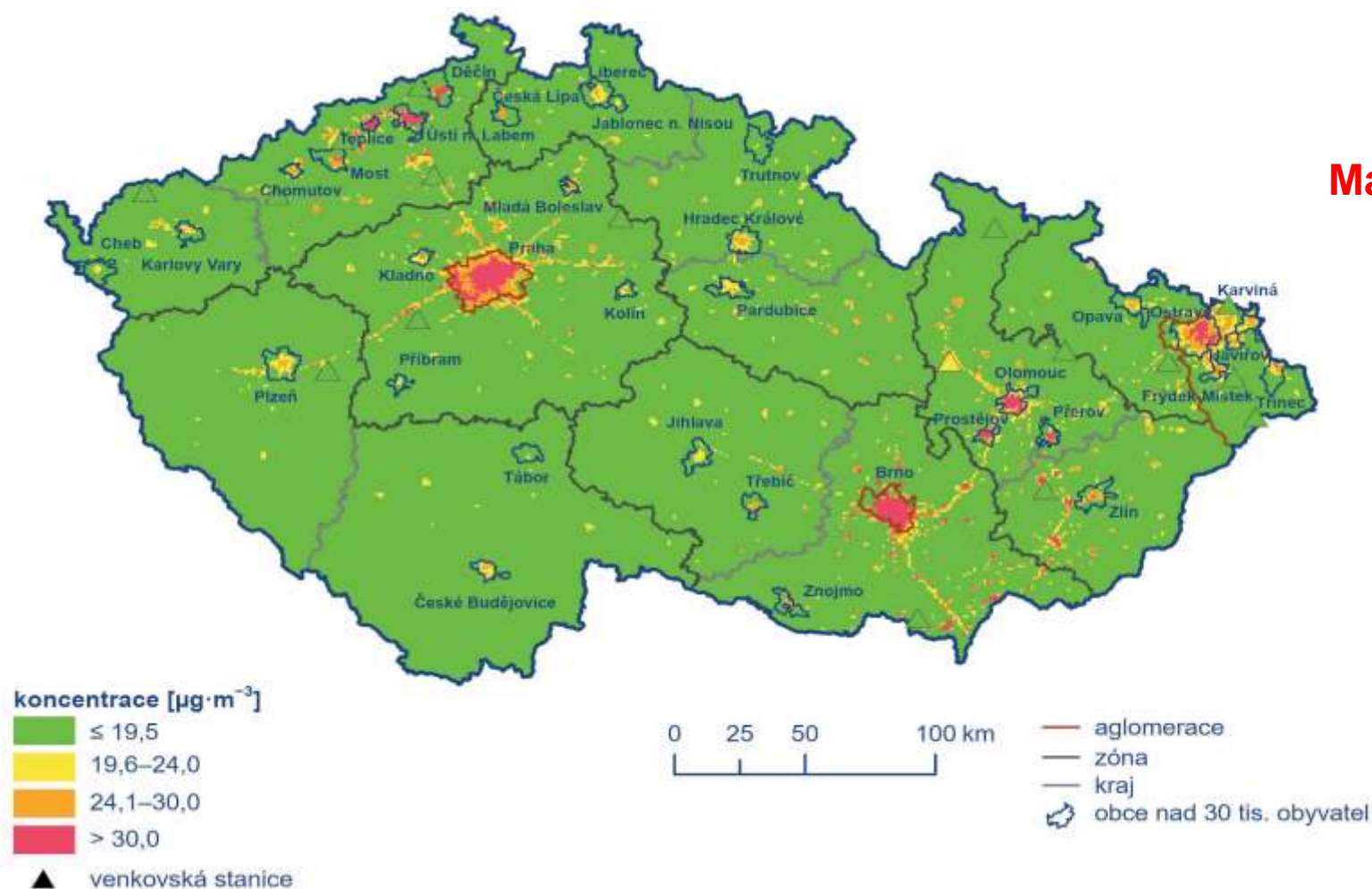

Max: 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Realita kvality ovzduší - podle roční průměrné koncentrace NO_x , 2021

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

Max: $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Téměř čtvrtina vytipovaných aut nesplnila emise, ukázalo pilotní měření emisí na silnicích

🕒 05. 12. 2019

Pilotní kontroly mobilního měření provedené experty Centra služeb pro silniční dopravu přímo na silnicích ukázaly, že každé čtrnácté auto neplní zákonné limity pro emise škodlivých látek. Tzv. mobilní expertní jednotka zkontrolovala během tří měsíců 444 vozidel, z nichž vytypovala 141, u kterých změřila emise. Z nich 33, tedy celkově přes 7 % ze všech kontrolovaných vozidel, nebylo technicky

způsobilých k provozu. Nejčastějšími prohřešky byl špatný stav výfukového vedení nebo kouřivost motoru, která ukazuje na nedostatečnou údržbu vozidel se spalovacím motorem.

Výsledků měření emisí na silnicích

Rok	Počet měření na silnicích	Nevyhovělo	V procentech
2019	238	94	39,49
2021	86	31	36,04
2022	51	24	47,05

Zdroj: MD, CSPSD

Data za rok 2021, 2022 dostupné z: MŽP, ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, str. 176
Data za rok 2019 dostupné z: POLICIE ČR. *Mobilní měření emisí*. 2022. <<https://www.policie.cz/clanek/mobilnimereni-emisi.aspx>>.

20.10.2022, Den měření před ČZU

- Bezkontaktní měření ca. 450-500 aut
- Měření výfuku 50 aut
- Výsledek:
5% vozidel je ve špatném technickém stavu
- vytvářejí velký množství nedemisí

VIDEO: Měřili jsme emise v provozu a výsledky potvrzují stále stejný problém

[Více](#) ●

Produkce emisí jednotlivými druhy vozidel dle plnění norem EURO pro osobní vozidla, 2021

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

Tabulka 25 –MŽP, Závěrečná zpráva z hodnocení dopadu regulace, Nový návrh zákona, kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb

		NO _x			VOC			PM2.5		
		OA BA	OA NM	NA	OA BA	OA NM	NA	OA BA	OA NM	NA
Podíly na celkových emisích ze sil. dopravy										
preEURO	%	3,8	0,3	2,0	24,2	0,3	1,3	0,4	2,1	2,0
EURO 1	%	0,3	0,2	0,3	2,7	0,1	0,2	0,2	0,6	0,3
EURO 2	%	0,9	2,6	1,7	8,7	0,8	0,5	0,8	4,6	1,5
EURO 3	%	0,9	11,8	6,2	12,8	1,5	1,6	1,9	15,2	6,0
EURO 4	%	0,6	11,2	9,2	9,5	1,1	1,3	2,0	16,9	7,9
EURO 5	%	0,4	12,4	11,1	6,8	0,1	0,3	2,0	4,3	2,6
EURO 6	%	1,0	7,2	10,5	11,9	0,2	1,2	4,8	6,7	12,2
Celkem	%	7,8	45,7	41,0	76,4	4,1	6,5	12,1	50,3	32,5
Celkem (emise ze silniční dopravy)	t	44 793			12 291			2 617		

Zdroj: CDV

„Čekání na Godota“? Rozhodnutí NSS 6 As 288/2016-146

MŽP: Nový návrh zákona, kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

- **Programy zlepšování kvality ovzduší (§ 9)**

navýšení administrativní zátěže některých ústředních orgánů státní správy (např. MD a MPO)

- **Zlepšení podmínek pro zavádění nízkoemisních zón (§ 14 a §14a)**

vytvoření nového systému elektronické evidence nízkoemisních zón

- **Umožnění provedení silniční technické kontroly na vyžádání strážníkem obecní policie**

zmocnění opravňující **obecní policii** vyžadovat provedení silniční technické kontroly

Dopady na životní prostředí: snížení negativní dopady silniční dopavy

Dopady na občany: motivace k použití alternativního způsobu dopavy (MHD, pěší, cyklo)

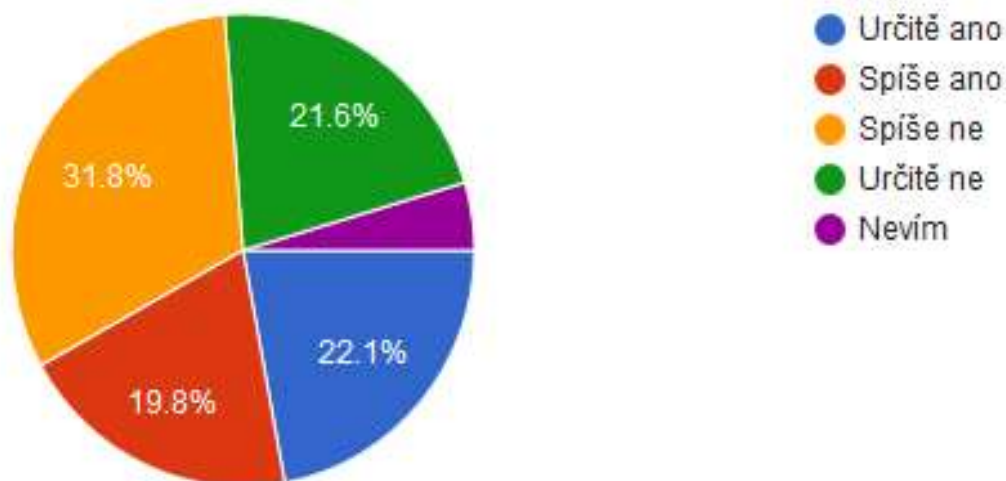
Reakce veřejného mínění: víc než polovina občanů si přeje efektivnější regulace dopravy

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

Graf 25 Vyhodnocení odpovědi na otázku:

„Jsou podle Vás existující opatření k omezení znečištění z dopravy účinná?“

MŽP, veřejná konzultace k novele zákona
č. 201/2012 Sb.

**Děkuji za
pozornost!**

